

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

25.05.2020 № 16-1227

На № _____ від _____

**Президентові України
Зеленському В. О.**

Щодо результатів аудиту

Вельмишановний Володимире Олександровичу!

На засіданні Рахункової палати 10.03.2020 розглянуто та затверджено Звіт про результати аналізу ефективності виконання державними органами повноважень в частині контролю за дотриманням вимог податкового та митного законодавства при наданні гуманітарної допомоги і за підсумками обговорення прийнято рішення (копія додається).

Згідно з частиною третьою статті 7 Закону України "Про Рахункову палату" інформуємо.

В Україні не забезпечено створення ефективної та дієвої системи контролю за дотриманням законодавства у сфері гуманітарної допомоги та податкового і митного законодавства при наданні цієї допомоги.

Законом України "Про гуманітарну допомогу" та нормативно-правовими актами у цій сфері нечітко визначено функції спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги, в тому числі Мінсоцполітики, та механізми їх реалізації, не передбачено жодних обмежень щодо обсягів та номенклатури товарів (крім підакцизних товарів), які можуть ввозитися в Україну як гуманітарна допомога, а також граничних обсягів пільгового отримання гуманітарної допомоги одним отримувачем. Як наслідок, існували ризики ввезення в Україну як гуманітарної допомоги товарів для продажу без сплати до державного бюджету належних податків і зборів, а також нецільового використання такої допомоги.

За інформацією Держмитслужби, протягом 2017–2018 років і січня – вересня 2019 року в Україну ввезено **64,4 тис. тонн** гуманітарної допомоги, з яких **48 відс.** становив вживаний одяг.

Аналізом встановлено, що через суттєві недоліки у роботі державних органів не врегульовано на належному рівні відносин у сфері надання гуманітарної допомоги.

Міністерство соціальної політики України, Державна фіскальна служба України (Державна податкова служба України), обласні та Київська міська державні адміністрації, правоохоронні органи не забезпечили належної взаємодії при виконанні повноважень щодо обліку гуманітарної допомоги, контролю за її отриманням, розподілом і використанням за цільовим призначенням, а заходи контролю, які проводились ними, були безсистемними та неефективними. **Як наслідок, немає повних і достовірних**

даних щодо обсягів, розподілу та цільового використання гуманітарної допомоги, яка надавалась іноземними та вітчизняними донорами; унеможливлено прийняття ефективних управлінських рішень та не забезпечено державного контролю у цій сфері, що створило корупційні ризики під час визнання вантажів (товарів), коштів, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою, а також ризики нецільового використання такої допомоги.

Мінсоцполітики, що реалізує державну політику у цій сфері, не забезпечено повною мірою дотримання норм чинного законодавства при веденні Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, прийнятті рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою. Мінсоцполітики не затверджено форм звітів і порядків їх заповнення, які згідно із законодавством мали подавати органи доходів і зборів, Національний банк України, отримувачі гуманітарної допомоги та її набувачі—юридичні особи, а також місцеві органи виконавчої влади, що і призвело до відсутності повних і достовірних даних щодо обсягів, розподілу та цільового використання гуманітарної допомоги.

Мінсоцполітики не здійснювались заходи, спрямовані на отримання від Національного банку України (його територіальних управлінь, філій) звітів про надходження на рахунки в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги коштів в іноземній валюті. Як наслідок, дані Національного банку України за 2017–2018 роки і I квартал 2019 року про надходження гуманітарної допомоги в іноземній валюті (понад 11,8 млрд грн у перерахунку в гривні) в рази перевищують дані Мінсоцполітики про обсяги визнання коштів гуманітарною допомогою (загалом 9,4 млн євро, 7,1 млн японських єн, 0,4 млн канадських доларів і 0,01 млн польських злотих). Національний банк України, посилаючись на норми статті 60 Закону України від 07.12.2000 № 2121 "Про банки і банківську діяльність", не надав Рахунковій палаті інформації щодо переліку отримувачів гуманітарної допомоги у вигляді іноземної валюти та обсягів цієї допомоги, а отже, встановити причини суттєвих розбіжностей між даними Мінсоцполітики про визнання коштів в іноземній валюті гуманітарною допомогою та даними Національного банку України про їх фактичне надходження неможливо.

Мінсоцполітики не забезпечено належного контролю за діяльністю місцевих органів виконавчої влади щодо виконання повноважень з визнання вантажів до 3 тонн і легкових автомобілів гуманітарною допомогою та за цільовим використанням такої допомоги. **Аналіз засвідчив ряд системних порушень, допущених обласними державними адміністраціями.** Зокрема, порушення вимог законодавства при погодженні рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою з відповідними територіальними органами центральних органів виконавчої влади та прийнятті цих рішень, веденні обліку та реєстрації легкових автомобілів, отриманих як гуманітарна допомога, направленні прийнятих рішень про визнання вантажів гуманітарною допомогою до відповідних державних органів, звітуванні до Мінсоцполітики.

ДФС (ДПС) та її територіальними органами не забезпечено протягом періоду, що досліджувався, якісного та дієвого контролю за отриманням та цільовим використанням гуманітарної допомоги. Так, встановлено чотири випадки надання митницями ДФС дозволу на ввезення гуманітарної допомоги особам, не внесеним до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги.

Територіальними органами ДФС (ДПС) не забезпечено якісного проведення камеральних перевірок звітів про використання доходів (прибутків) неприбуткових організацій. При цьому документальні перевірки отримувачів і набувачів гуманітарної допомоги майже не проводились. Через нормативно-правові прогалини ДФС не обліковувала вартість ввезеної в Україну гуманітарної допомоги. Отже, у разі встановлення територіальними органами ДФС (ДПС) за результатами перевірок випадків нецільового використання отримувачами гуманітарної допомоги, ці органи не мали законних підстав для донарахування податкових зобов'язань з митних платежів.

У порушення вимог Податкового кодексу України ДФС (ДПС) не забезпечено обліку сум пільг з податку на додану вартість, акцизного податку та ввізного мита, які застосовувались суб'єктами ЗЕД при ввезенні на територію України гуманітарної допомоги. Як наслідок, оцінити вплив цих податкових і митних пільг на надходження до державного бюджету не є можливим.

Згідно з прийнятим рішенням Рахунковою палатою запропоновано внести зміни до Закону України "Про гуманітарну допомогу" та нормативно-правових актів у цій сфері з метою чіткого визначення функцій спеціально уповноважених державних органів з питань гуманітарної допомоги та запровадження ефективних механізмів державного контролю за наданням і цільовим використанням гуманітарної допомоги.

Про результати аналізу Рахунковою палатою поінформовано Верховну Раду України та надано відповідні рекомендації Кабінету Міністрів України, Міністерству фінансів України.

З метою усунення та недопущення у подальшому порушень і недоліків, встановлених під час аналізу, Звіт і рішення Рахункової палати надіслано Міністерству соціальної політики України, Державній податковій службі України і Державній митній службі України.

Звіт, рішення Рахункової палати та матеріали реагування об'єктів контролю будуть оприлюднені на офіційному вебсайті органу.

Додаток: на 16 арк.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан